



בראשות הרב: הגאון חתן שליט"א



העלון יוצא לעילוי נשמת מדיאנה נג'מה בת חנינה לבית זדאן ע"ה, ובעלה מיקיץ כצאני בר רחל ע"ה

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה רבנו מאיר מאזוז שליט"א

# בית נאמן

מצ"ש פרשת בהר, י"ד באייר התשע"ט

בבית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח" רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב.

בשעה 22:00

ניתן לשמוע בשידור ישיר את שיעורו של מרן שליט"א בערוץ קול ברמה. או בקול נאמן: 079-9-367-367 או בקול בית נאמן: 079-9270505

## נושאי השיעור:

א. הכח של רבי עקיבא ע"ה. ב. רבי מאיר בעל הנס ע"ה. ג. אכילת מצה בפסח שני. ד. על מה מתאבלים בימי העומר? ה. רבי חי טייב לאמת ע"ה. ו. רבי שמעון בר יוחאי ע"ה. ז. עמידה בעשרת הדברות. ח. ליל חג השבועות.

### הכח הנפלא של רבי עקיבא ע"ה

א. שבוע טוב ומבורך. לו היינו יודעים באיזו תקופה חיו תלמידי רבי עקיבא, רבי מאיר ורבי שמעון ורבי יוסי, היינו מתפלאים על הכח הנפלא של רבותינו. למה אנחנו עושים חגיגה בל"ג לעומר? כי בו פסקו תלמידי רבי עקיבא מלמות. ומישהו שאל: עד שאתה עושה חגיגה על 5 תלמידים שנשארו, תעשה אבל ב"מ על עשרים וארבעה אלף תלמידים שמתו (כי האבל שאין מסתפרים ואין נושאים נשים בימי העומר אינו ניכר כ"כ). והשיב על זה, שהחגיגה לא על התלמידים שנשארו או על זה שפסקו מלמות, אלא על הכח הנפלא של רבי עקיבא, כי בדרך כלל אדם שרואה דבר כזה משתגע, ואם זה גוי הוא מתאבד. אבל רבי עקיבא לא רק שלא השתגע או התאבד, אלא עד הרגע האחרון בחייו נשאר בצלילות דעתו, ואמר לתלמידיו: כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה "בכל נפשך" (דברים ו' ה), אפילו הוא נוטל את נשמתך, ואמרת מתי תבוא לידי מצוה זו ואקיימנה?! (ברכות ס"א ע"ב). וכאשר מתו תלמידיו, חזר והעמיד חמשה תלמידים, שעמדו ומילאו את כל ארץ ישראל תורה (בראשית רבה פרשה ס"א אות ג).

### רבי מאיר בעל הנס מכפר על ישראל

ב. הערב (מוצאי שבת י"ד באייר) ההילולא של רבי מאיר ע"ה. והרווחנו דבר נפלא בזה, שרבי מאיר מכפר על האירוע שעשו היום "אירוויזיון", שיש בו אותיות אייר ובזיון. והנה בחודש אייר שה' עשה לנו כמה נסים, כמו "מלחמת העצמאות" שהיינו נגמרים לגמרי ב"מ, ואח"כ "מלחמת ששת הימים" שכמה וכמה נסים נעשו בה. אנחנו בעונות היום בחודש אייר, עושים בזיון לעצמנו ובכל העולם כולו, לחלל שבת בפומבי. השבוע כבר דיברנו על זה, ואמרנו לומר הלכות שבת ולקבל את השבת מוקדם. אבל מי יכפר על אלה שחיללו שבת בריש גלי? רבי מאיר. הוא מיוחד בדבר הזה, שאמר שגם כאשר ישראל אינם עושים רצונו של מקום הם נקראים בנינים, שנאמר "בנים משחיתים" (ישעיה א' ד), "בנים לא אמון בם" (דברים ל"ב כ). בנינים תמיד נקראים "בנים" (קידושין ל"ו ע"א). אמנם הוא חולק עם רבי יהודה שם, ובדרך כלל רבי מאיר ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה (עירובין מ"ו ע"ב), אבל הרשב"א כותב בשתי

תשובות (ח"א סימן קצ"ד וסימן רמ"ב)<sup>2</sup>, שהפעם הלכה כמו רבי מאיר, כי יש פסוקים שמסייעים לו בזה<sup>3</sup>. ואם הרשב"א פסק את זה ההלכה ככה<sup>4</sup>. זה מה שאמר הפייטן כאן (בפיט אפתח פי ברינה): "יען על כל פנים, לנו דין בנינים". למה רבי מאיר כ"כ חשוב? כי הוא נתן לנו דין בנינים. "הסכימו נבונים, כרבי מאיר". מי אלה הנבונים? זה הרשב"א. הנבונים הסכימו כדעת רבי מאיר, שעל כל פנים כמה שיעשו ישראל יש לנו דין בנינים. אבל זה מתוך תקוה שאח"כ יחזרו בתשובה<sup>5</sup>, ויידעו אומות העולם שאם רוצים אירוע כזה שיהיה רק ביום חול בלבד, אנחנו לא נרמוס את השבת שלנו, בשביל להתייפף בעיני אומות העולם<sup>6</sup>. אבל יש לנו זכויות של תנאים. [ושמעתי שהפסידו באירוויזיון האחרון. כי בשנה הקודמת היתה ישראל במקום הראשון, והשנה במקום ה-23 (מתוך 26 שחקנים). ואמר רמז לדבר "שבת קודש" במספר קטן עולה 23].

### רומי נפלה והתורה נשארה לעולם

- באותה תקופה רומי היתה נוראה ואיומה. דניאל (פרק ז') מתאר את זה, ואומר שהיו ארבע חיות, הראשונה כמו אריה זו מלכות בבל, השניה כמו דוב זו מלכות פרס, "מסורבלים כדוב" (גמילה י"ד ע"א)<sup>7</sup>, השלישית כמו נמר אלו היוונים שזריזים מאד. אבל הרביעית לא ידע איך לתאר אותה, וכתב: חיה נוראה, מפחידה, תקיפה, ויש לה שיניים של ברזל וצפורניים של נחשת, ועשר קרניים וכו' (ע"ש פסוק ז' ופסוק י"ט), הוא לא יכול לתאר אותה. איזו חיה שאי אפשר
- איך אני זוכר את זה? כי התשובה הראשונה בסימן קצ"ד, וזה סימן צד"ק, "צדק צדק תרדוף" (דברים ט"ז כ). והתשובה השניה בסימן רמ"ב, רמ"ב בגימטריא אריאל, צדק אריאל.
- וכי רבי יהודה לא זכר את הפסוקים האלה?! הרי בוודאי שיש לו תירוץ לזה. אבל לראשונים היה כח להכריע בין התנאים מפשטי הפסוקים. והרשב"א הולך תמיד ישר עם הפשט, וכאן הפשט שגם כאשר הם משחיתים נקראים בנינים.
- ויש עוד רמז בסוגיא שם, שבדרך כלל המשנה מביאה דעת רבי מאיר ואח"כ דעת רבי יהודה, ואילו הפעם הפוך, הברייתא הביאה דעת רבי יהודה ואח"כ דעת רבי מאיר.
- והנה היה לנו אחד "עופר אדם", שהיה יכול להרוויח מליונים מההופעה שלו, אבל בגלל שזה בשבת ברח מהאירוע הזה, "ברח דודי ודמה לך לצבי או לעופר האיילים" (שיר השירים ח' י"ד)... ויברחו עוד הרבה כמוהו משם.
- פעם שטוה אחד שכל שנה היה באירוויזיון הזה מספר אחד, קיבל מספר שנים. אבל איך יכול להיות שיידרג לדרגה שניה?! אז החליט להרוג את מי שזכה במקום הראשון. תפסו אותו לפני שביצע זממו ושמו אותו בכלא, ובשבוע הראשון שם חנק את עצמו ומת (כמו אחתפל להבדיל אלף אלפי הבדלות, כי אחתפל היה יותר טוב ממנו). מה הרויח מכל השטויות שלו?! מה הרויח מכל ההופעות האלה וההבלים האלה?! הכל שטויות והבלים, [בן-לילה היה גבן-לילה אבד" (יונה ד').
- בגמרא (שבת צ"ד ע"א) כתוב שאם פרסי רוכב על סוס נראה אותו דבר הוא והסוס, כי הוא שמן כמו הסוס... ולא יכול להיפרד ממנו. זה התיאור בגמרא (עיין פרש"י שם).

## נא להרבות בתפלה לרפואת הרב צבי חיים בן אסתר בתוך שאר חולי ישראל

לקבלת שני פרקי תהילים חיגו לקו בית נאמן 0799270505 שלוחה 70 | להקדשות והנצחות: 052-7130552

ערוכים: הרב"ג אביחי טעון, שלם דרעי, משה חזקא שליט"א | עריכה ובקורת: הרב"ג רבי אלעד עידאן שליט"א

כל הזכויות שמורות י"ל ע"י מכון אור צדיקים ש"ע | מוסדות חמת רומים ברכיה | לקבלת העלון: bait.neheman@gmail.com



לכם" (פסחים ס"ח ע"ב)... חצי לכבוד רבי מאיר בעל הנס וחצי לכבוד רבי שמעון בר יוחאי. עשו ככה, ונתקיימה התקנה בידם<sup>11</sup>. בהתחלה האשכנזים היו נגד זה<sup>12</sup>. אבל בסוף ראו שזה לא עוזר, כי הספרדים באים בהמוניהם, וכי הם יפסידו את זה?! לכן חילקו את רבי מאיר לשנים, חציו לאשכנזים וחציו לספרדים (רבי מאיר תנא ובזמן התנאים לא היה הבדל בין אשכנזים לספרדים... אותו דבר כולם), וממילא גם האשכנזים וגם הספרדים תורמים לזה, וכולם באים לשם.

### נסים בזכות "קופת רבי מאיר בעל הנס"

ה. אבל מספרים נסים נפלאים שהיו ב"קופת רבי מאיר בעל הנס"<sup>13</sup>, וכמה נסים נעשו בזכות זה. **אדם נמצא בצרה, אומר "אלקא דמאיר ענני" שלש פעמים, נותן צדקה לעילוי נשמת רבי מאיר, או שמדליק נר לעילוי נשמתו, ובדרך כלל תפלתו נענית.** פעם בחו"ל קראתי סיפור בספר "אהלי שם"<sup>14</sup>, ששמע מיהודי בתונס שהיה לו שבר והוצרך לעבור ניתוח, ובזמנו הניתוחים היו בחיתוליהם, ולא כמו היום שהניתוחים התפתחו הרבה ממה שהיה פעם ב"ה<sup>15</sup>. היהודי הזה היה בצער גדול, ובאו הרופאים ואמרו לו: אתה חייב לעבור ניתוח שבר. שאל אותם: כמה צריך לשלם פרטי? אמרו לו: שנים עשר אלף פראנק (זה לפני שמונים שנה). אמר לבניו: תביאו לי שנים עשר אלף. והוא נדר ככה: **אם הקב"ה יעזור לי שלא אצטרך ניתוח, הכסף הזה ילך לרבי מאיר בעל הנס, ואם לא, הכסף ילך לרופאים.** הניח את הכסף תחת הכרית שלו, ונרדם. למחרת באו הרופאים, ואמרו לבנים שלו: זה לא האיש שראינו אתמול. אמרו להם: זה אותו האיש זה אבא שלנו. הרופאים התעקשו ואמרו להם: זה אדם חדש, "פנים חדשות באו לכאן" (בבא קמא צ"ו ע"ב), אתמול היה במצב נורא ואיום "שבר איום" ואילו עכשיו הכל מסודר, איך יכול להיות דבר כזה?! תביאו לנו את החולה של

11. פעם אמרתי את זה, וקם אברך אחד ואמר לי: מאיפה אתה אומר את זה?! הוא חושב שאני קורא בספרי משכילים וחוקרים. אבל זה לא משכילים ולא חוקרים, אלא זה כתוב בספרים שלנו, שההילולא של רבי מאיר התחילה משנת תרכ"ז. אמנם יש כותבים שנה או שנתיים אחרי זה, אבל השנה המקורית זה שנת תרכ"ז "למען תזכר". וכן הבן-איש-חי לא ידע מזה, כדמוכח מדבריו בבא"ח סוף הלכות חנוכה, ובספרו לשון חכמים ליל כ"ט ול"ג לעומר. ע"ש. (וע"ע בעלון מס' 62 אות ל"ה, ובמאמר מנהגי פסח שני הנדפס בספר מאיר בת עין הוצאת מכון הרב מצליח אות ג).

12. כתוב בספר טעמי המנהגים (עמ' רס"ב) שהיה חכם אחד אשכנזי "רבי מרדכי סלונים איש האמת" שהתנגד לזה, ואמר: מה אתם עושים צרמוניה מרבי מאיר בעל הנס? האשכנזים קוראים לזה "קופת רמב"ן", וזה לא רמב"ן הידוע רבנו משה בר נחמן, אלא זה רמב"ה רבי מאיר בעל הנס, רק שהם משמיטים את ה"ה", כי אין להם כח לסבול את ה"ה הידועה הזאת... פעם בעל סדר הדורות (שנת ב' אלפים תתי"א) כתב: "רובץ בין המשפטים" (בראשית מט"ט ד), ראשי תיבות רב"מ. איך זה רב"מ? הרי זה ראשי תיבות רב"ה. המגיה שם (רבי נפתלי משכיל לאיתן, הוא היה חכם גדול בנו של הרב מצפה איתן) כתב שהחכם המחבר תמיד משמיט את ה"ה הידועה. אותו הדבר גם "קופת רמב"ן" של האשכנזים, הכוונה רבי מאיר בעל נס.

14. שם ראשי תיבות של שם המחבר שמעון מימון, שהיה הרב הראשי בגאבס (הואו חתם בכתובה שלי). אח"כ עלה לארץ, ונפטר בשנת תשמ"א. שם זה גם ראשי תיבות שמעון מאיר, כי הספר על רבי שמעון בר יוחאי ועל רבי מאיר בעל הנס. שם כתוב למעלה בעברית ולמטה בערבית.

15. היו כאלה מרדדימים אותם, "וישנו שנת עולם ולא יקיצו" (ירמיה נ"א ל"ט), לא קמים יותר, ויש סיפורים שלמים שהיו מפחדים מהרדמה. היו רבנים שאומרים למרדים: אל תרדים אותי, אומר לו הרופא: יהיו לך כאבי תופת, אומר לו: אני אתעסק בסוגיא ואשכח מזה. היה רב אחד לפני תשעים שנה בערך, האדמו"ר ממוד"ץ, והיו לו מנגינות יפות מאד, אמר לפרופסור בוניה: תשמע, אל תרדים אותי. אמר לו: זו סכנה, ולא תוכל לעמוד בזה. אמר לו: אל תדאג. התחיל לנתח, ולפני שהתחיל קרא פיוט שהאשכנזים אומרים בניעיל של יום כיפור "איכרה אלהים ואהמיה, בראותי כל עיר על תילה בנויה, ועיר האלקים מושפלת עד שאול תחתיה, ובכל זאת אנו ליה ועינינו ליה". והמציא לו מנגינה לזה. המנגינה הזאת היתה ל"כ יפה, עד שהפרופסור אמר: כמעט הפסקתי באמצע. לזה הניתוח מרוב היופי של המנגינה... (פעם שמעתי את המנגינה הזאת לפני שנתיים-שלוש כנפר גדיען, מהרב שם הרה"ג אברהם ליפשיץ, נדמה לי שהוא מזדקן, הוא מכיר את המנגינה והשמיע לי אותה. אמנם האזנים שלי לא מבינות מנגינות של אשכנזים... אבל הפרופסור הואו השתגע מזה, וכשהוא היה מנגן לא הרגיש שום כאב. וגם אצל הרב עובדיה ע"ה, היה דבר כזה. זה משהו מיוחד. אבל פעם ההרדמות היו מסוכנות.

לתאר אותה? זו מלכות רומי. רומי המרשעת המנוולת והמתועבת, שחשבה לכבוש את כל העולם, "מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ" (תהלים ע"ג כ"ה), אבל הגיע זמנה ונפלה לחלוטין. מתי נפלה לחלוטין? בשנת "הנה קטון נתתיך בגוים בזוי אתה מאד" (זה פסוק בנבואת עובדיה א' ב), בזוי אתה מאד בגימטריא ארבע מאות שבעים ושש, ורומי נפלה בשנה הזאת למנין הגוים, וזו שנת ארבעת אלפים רל"ז למניינו (לפני אלף וחמש מאות שנה)<sup>8</sup>. אבותינו התנאים היו כ"כ חוששים ומיואשים מהגבורה מהעוצמה ומהעזות של רומי, עד שאמרו במדרש (ויקרא רבה פרשה כ"ט אות ב) על הפסוק "מלאכי אלקים עולים ויורדים בו" (בראשית כ"ח י"ב), שהם שרי אומות של מעלה, ראה יעקב אבינו את השר של בבל עולה שבעים מדרגות ויורד (כל מדרגה פירושה שנה), ראה את השר של פרס עולה חמשים ושתיים מדרגות ויורד, ראה את השר של יון עולה מאה ושמונים מדרגות ויורד, ראה את השר של אדום עולה ועולה ועולה. שאל: מתי יירד הרשע הזה? אמר לו הקב"ה: אל תדאג, אם תגביה כנשר ואם בין כוכבים שים קנך, משם אורידך נאום ה" (עובדיה א' ד), יגיע זמנו לרדת. אמנם המדרש לא אמר מתי כי בזמן בעל המדרש עוד לא ירד, אבל לבסוף רומי ירדה וירדה. ואילו התורה של רבי מאיר ושל רבי עקיבא ושל רבי שמעון בר יוחאי קיימת עד היום הזה. ולא רק שקיימת אלא גם תורגמה לשפות רבות בעולם<sup>9</sup>.

### "ד באייר - הילולא דרבי מאיר!?"

ד. אבל מה שעושים הילולא דרבי מאיר ביום י"ד באייר, זה לא בטוח, ואין לנו מקור לזה לא בראשונים ולא באחרונים. אלא החליטו על זה לפני מאה חמשים ושתיים שנה, בשנת תרכ"ז, "למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים" (דברים ט"ז ג). למה עשו את זה? כי בל"ג לעומר היו באים אלפים למירון (והתחילו בזה אחרי גירוש ספרד, לפני חמש מאות שנה), עושים שמחה גדולה, ומבזבזים המון כסף שם, ולא היה שם לא ישיבה ולא כולל ולא כלום, רק קברו של רבי שמעון. והיו גם שורפים בגדים יקרים מאד<sup>10</sup>. ובאו חכמי טבריא ואמרו: היתכן כדבר הזה?! כאשר הם הולכים למירון הם עוברים דרך טבריה, וכל האנשים האלה קמצנים, "קמצא ובר קמצא" (גיטין נ"ה ע"ב). הם מגיעים למירון ומבזבזים את כל הכסף שם. לכן אמרו: בואו נחפש לנו תנא בטבריה שיבואו לכבודו, וצריך להיות תנא חבריו של רבי שמעון בר יוחאי, וגם שבאותו היום לא אומרים תחנון. אבל איך נוכל לעשות את זה?! מאיפה אנחנו יודעים בוודאות שרבי מאיר בעל הנס נפטר ביום מסוים?! לכן אמרו: נעשה הילולא דרבי מאיר ביום פסח שני, ובלאו הכי לא אומרים תחנון ביום הזה, וממילא "חציו לה" חציו

8. איך נפלה? בספר צמח דוד (של תלמיד מהר"ל מפראג) מספר על כל הקיסרים שעמדו ברומי, וכותב שבמאה שנה עמדו מאה קיסרים, כי עמד קיסר היום ואחרי יומיים הרגו אותו ועמד קיסר אחר והשתגע וכן על זה הדרך. אח"כ הגיעו המוני מונגולים "הונים" לרומי, והם היו פראים. אבותיהם של הגרמנים בזורנו (הם היו פראים שלא ידעו אפילו לבשל ולא ידעו כלום, רק ידעו לבשל את הבירה כי היו שותים אותה כל הזמן. ולא היו ישיבים במטות ולא בבתיים, אלא מטפסים על העצים וישיבים שם. ואולי בגלל זה טענו שהבן אדם יצא מהקוף, כי אבותיהם היו כמו קופים ממש...), החריבו את הכל, ולא השאירו ממנה כלום.

9. היום יש תלמוד שתורגם אצל קוראיה הדרומית, ושם חובה על כל בחור שלומד בתוכו שיהיה לו ש"ס בבית מתורגם לאנגלית. וגם בירדן בזבזו תשעים מליון דולר לתרגם את התלמוד לערבית. מה קרה להם? כי ראו שיש לעם ישראל חכמה מיוחדת שאי אפשר להבין אותה, ואם תאמר לי שזה בגלל שהם בני אברהם אבינו, א"כ למה לערבים שג"כ בני אברהם אבינו אין את החכמה הזאת?! כל התאוריות בזה התבדו כולם. ואמרו: החכמה הזאת בגלל שיש להם תלמוד שמביא חכמה, וא"כ נלמד תלמוד ונהיה חכמים. אבל תלמודו אלף תלמוד ולא תהיו חכמים, כי התורה אמרה "רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה" (דברים ד' ו'). המלים רק עם חכם (עם התיבות) בגימטריא תלמוד. אבל הם מתרגמים את התלמוד, וכולי האי והלואי. צריך לשמוע מה שהתורה אומרת, ולא להתחכם יותר מדי.

10. למה היו שורפים אותם? יש חכמים שאמרו שזה "בל תשחית". ויש שאמרו שזה מפני שכתוב "שורפים על המלכים" (סנהדרין נ"ב ע"ב), כלומר כאשר המלכים נפטרים (מלכי ישראל כמובן) לוקחים בגדים ושורפים אותם, ובוה מראים את הצער שלהם. והרי רבי שמעון בר יוחאי נקרא "מלך". אבל הוא נפטר לפני אלפיים שנה ולא היום, מה יש לכם?! אבל חיפשו כל מיני תירוצים על השריפה הזאת.

לע"נ מרת הדסה אביש  
רבקה יסכה  
בת הרבנית אביבה מרים  
תלחטא, בתו של משה"ר  
הגר"ו ברדא שליט"א

לעילו נשמת  
אתנה בת  
שרה ע"ה

לעילו נשמת  
בחיר רפאל בר כמנה  
לע"כ חשון התשנ"ב  
חיה תראי בת שאשיה  
נ"ע ה' אדר תש"ז  
ת.נ.צ.ב.ה.

לרפואת  
רבקה חיה  
בת חנינה  
אסנת

לרפואת  
יוסף חי כהן  
בן מסעודה

לרפואת  
התינוקת  
תהילה בת  
מוריה

אתמול. אמרו להם: אין לנו חולה של אתמול, זה החולה, "והוא רופא והוא מרפא". אמרו להם: אם ככה אין לנו מה לעשות איתו. והלכו משם. אח"כ באו לאבא שלהם, ושאלו אותו: מה עשית? כישוף?! אמר להם: הכסף של הרופאים הולך לרבי מאיר בעל הנס, כי זה בזכותו של רבי מאיר<sup>16</sup>. **יש כח לתנאים שמתפללים או נותנים צדקה בזכותם.** זה פלא פלאים, ואי אפשר לתאר את זה.

### חכמתו של רבי מאיר ע"ה

1. אמרנו עכשיו בפיוט על רבי מאיר "מפואר בחכמה כעמקי ימא", מה זה כעמקי ימא? הגמרא (סנהדרין כ"ד ע"א) אומרת: אמר רבינא, כל הרואה את רבי מאיר בבית המדרש, כאילו עוקר הרי הרים וטוחנן זה בזה. בכח הפלפול שלו לא היו יכולים להתווכח אתו, "ולא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו" (עירובין י"ג ע"ב). דוגמא אחת, כתוב במדרש (בראשית רבה פ"ע פ"ז) שפעם בא כותי (אלה שלא בסדר) ואמר לרבי מאיר: **יעקב אבינו שלכם משקר.** אמר לו רבי מאיר: למה משקר? הוא אמיתי, "תתן אמת ליעקב" (מכילתא ד' כ'). אמר לו: **הוא אמר "וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך"** (בראשית כ"ח כ"ב), וכיון שיש לו שנים עשר בנים א"כ המעשר זה אחד נקודה שתיים, והרי הוא נתן רק את שבט לוי, וזה פחות ממעשר. אמר לו רבי מאיר: וכי יש לו רק שנים עשר? יש לו ארבעה עשר בנים, שהרי כתוב "אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לוי" (שם מ"ח ה). אמר לו הכותי הזה: חזק וברוך... כל שכן וקל וחומר, עכשיו הקושיא עוד יותר חזקה, כי לפי זה המעשר זה אחד נקודה ארבע, ואיך הוא נתן רק שבט אחד? אמר לו רבי מאיר: **אל תשכח שיש ארבעה בכורות, בכור ללא בכור לרחל בכור לבלהה ובכור לזלפה, והרי ארבע עשרה פחות ארבע זה עשר, וא"כ הוא נתן אחד מעשר, וזה שבט לוי.** איפה מצאת התשובה הזאת? על המקום שאל שאלה וקיבל תשובה<sup>17</sup>. רבי מאיר היה חכם גדול, וידע למצוא את המלה המתאימה להסתדר עם כל הפושעים האלה. זה רבי מאיר בעל הנס.

### מנהג אכילת מצה בפסח שני

2. ביום ארבעה עשר באייר זה גם פסח שני, ואנחנו נוהגים לאכול פרוסת מצה שיריים של המצה של פסח, גם מחר בבוקר ביום י"ד וגם בליל ט"ו. והרבה נוהגים ככה. והטעם לזה, זכר לקרבן פסח שני, "על

- 16. היה סיפור גם בלוב לפני החרבן (לפני שבאו הרשעים האיטלקים שהיו כופים את יהודי לוב לעבוד בשבת), **שיהודי לוב** היו מסתחרים עם העולם כולו ושולחים סחורות בספינות וכו', ומה עושים עם ספינה שטבעה? כולם היו עושים ביטוח לזה, אבל הם לא היו עושים ביטוח כרגיל, אלא הביטוח שלהם זה "קופת רבי מאיר בעל הנס", הם בודקים כמה חברת הביטוח דורשת בשביל לבטח את הסחורות האלה, ואותו הסכום נותנים לקופת רבי מאיר בעל הנס. ומעידים שאף פעם רבי מאיר לא הכזיב, ומה ששלחו הגיע בלי שום בעיה בזה, לא בעיית ולא אסונות ולא טביעה בים ולא כלום.
- 17. פעם רבי מאיר בדרכו היה נוסע מעיר לעיר, והוצרך להתאכסן בלילה בבית מלון. היה בית מלון אחד ששמעו על הבעלים שלו שהיה גזול אנשים. איך עושה את זה? כל יום בשעה ארבע בבוקר היה מחליף אורחים, ואומר לאורח: אדוני קום, תפנה את הכל. היום אדם הולך לבית מלון בשעה שתיים עד שתיים, ואח"כ עושים תחלופה, "כלבוש תחליפם ויחלופו" (התלמוד בבב"א), אבל שם זה בשעה ארבע בבוקר. למה? ככה, אין שאלות. אבל אחרי שהאורח הולך בחושך ובחשך נאמרים מתנפלים עליו בדרך ולוקחים את כל מה שיש לו, ואח"כ מתחלקים עם בעל בית המלון. הדבר הזה היה ידוע לא אחד ולא שנים. רבי מאיר לא היתה לו ברירה ועבר דרך העיר ההיא, אבל אי אפשר לו להישאר לבד בחושך ובליילה, והלך לבית המלון הזה. שאל אותו: אתה יכול לקבל אותי? אמר לו: כן בשמחה, זה עולה כן וכן. רבי מאיר נכנס למלון, ובארבע בבוקר דופק עליו בעל בית המלון, ואומר לו: אדוני, כאן בשעה ארבע מחליפים אנשים ובאים אורחים חדשים. אמר לו: נכון, אבל יש לי אח שנמצא בבית הכנסת כי הוא לא יכול לשלם כמו שאני שילמתי, ואני מחכה לו שיבוא איתי. שאל אותו: איך קוראים לאח שלך? אמר לו: "כי טוב". בעל האכנסני משתגע על הכסף, הלך לבית הכנסת והתחיל לדפוק על החלונות: כי טוב, כי טוב, רבי מאיר קורא לך. "וידבר אל העצים והאל האבנים". עד שעלה השחר. הגיעה השעה שש-שבע, רבי מאיר לקח את המזוזה שלו ויצא משם. אמר לו בעל המלון: איפה "כי טוב" אחיך? אמר לו: הוא כבר הגיע. שאל אותו: איפה הוא? מה אתה משגע אותי?! אמר לו רבי מאיר: כתוב "וירא אלקים את האור כי טוב" (בראשית א' ד). הגיע האור הגיע כי טוב, נגמר הסיפור...

מצות ומרורים יאכלוהו" (במדבר ט"ו י"א), ורש"י כתב שם: פסח שני מצה וחמץ עמו בבית, ואינו אסור אלא עמו באכילתו<sup>18</sup>. ולכן בפסח שני אוכלים שיריים מהמצה של פסח ביום י"ד באייר (יש אומרים שיריים ויש אומרים שיריים). אמנם בליל ט"ו לא היינו נוהגים בזה, אבל הרב חיים **דוד הלוי זצ"ל** (קיצור שלחן ערוך-מקור חיים פרק צ"א אות י"א) אמר שכדאי לאכול מצה גם בליל חמשה עשר באייר. ושתי סיבות לזה: **סיבה אחת**, שאמנם קרבן פסח שני היה ביום י"ד, אבל למעשה האכילה היתה בליל ט"ו. **סיבה שניה**, רש"י (שמות ט"ז א') כותב שאכלו מהשיריים של המצות שהוציאו ישראל ממצרים, "ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עוגות מצות כי לא חמץ כי גורשו ממצרים" (שמות י"ב ט"ו), עד ט"ו באייר, כי ביום ט"ו באייר "כלתה החררה שהוציאו ממצרים", "וילוננו" (שמות ט"ז ב'), עד שירד להם המן. וא"כ עד ליל ט"ו היה להם מה לאכול ואכלו מצות. וזכר לדבר הזה עושים ככה<sup>19</sup>.

### על מה מתאבלים בימי העומר

3. האבל הזה שעושים בימי העומר, כולם חושבים שזה רק מפני שנהרגו תלמידי חכמים, היו גם מלכים יהודים רשעים והיו גוים שהרגו תלמידי חכמים, לא אחד ולא שנים. כתוב בגמרא (קידושין דף ס"ו ע"א) שבגלל טעות שלא ידעו להיזהר בכבודו של ינאי המלך, הוא הרג את כל חכמי ישראל<sup>20</sup>. וגם יותר מאוחר בימי הורדוס, הגמרא (בבא בתרא ג' ע"ב) מספרת שהוא אמר שחכמי ישראל עושים צרות והרג את כולם<sup>21</sup>. למה אנחנו לא עושים אבל ותענית על חכמי ישראל בימים האלה? אלא הטעם פשוט בזה. **רב שרירא גאון** היה בקי בכל ההסטוריה, והוא מקובל עלינו, כי היה מאחרוני הגאונים אביו של רב האי גאון, ומסר מסורות שאינם ידועים לנו ממקום אחר<sup>22</sup>. והנה

- 18. מה הפשט? אסור לאכול מצה וחמץ ביחד, אבל מותר להשאיר אותם בבית. ואנחנו עושים ככה, אוכלים שיריים של מצה ויש לנו חמץ בבית. והקשו על זה, מנין לרש"י שעמו באכילתו אסור? התחילו לפלפל בזה. אבל אל תפלפל אלא תלמד את הפשט. רש"י למד את זה מהמשנה (פסחים צ"ה ע"א) "פסח שני חמץ ומצה עמו בבית", למה לא אמרה עמו בלבד? כי אם היתה אומרת עמו היינו אומרים שיאכלו מצה וחמץ ביחד, קצת מצה וקצת חמץ, לכן כתוב "בבית", כלומר אפשר שיהיה חמץ בבית אבל אל תאכל מצה וחמץ ביחד, אלא תאכל רק מצה בלבד. (וע"ע בעלון מס' 116 אות ט"ז).
- 19. מטעם זה הרב מרדכי אליהו ע"ה אומר שאפשר לברך על המצה המוציא לחם מן הארץ עד ט"ו באייר. והוא המוציא את זה מסברא. אמנם יש קצת רמז לזה בחקת הפסח (סימן תפ"ב), אבל אין הכרעה ברורה בדיון הזה. הרב **עובדיה ע"ה** היה נוהג לברך על המצה כל השנה המוציא לחם מן הארץ וכמו האשכנזים, אבל הספרדים נהגו לברך על המצה מזונות (עיי' חזו"ע-ברכות עמ' ס"א). לכן אם אדם אוכל פחות משיעור ארבע ביצים (מצה או מצה וחצי) לברך מזונות, אבל אם אוכל שתי מצות מכוונה או קצת יותר, יכול לברך המוציא לחם מן הארץ עם נטילת ידים וברכת המזון לכל הדעות. (וע"ע בעלון מס' 160 אותיות ט"ו-ט"ז).
- 20. ינאי המלך כבש כמה מדינות ועשה שמחה גדולה, והזמין את כל חכמי ישראל. הוא לבש גם כתר כהונה שהיה בו הציץ, ואמר לו יהודה בן גדדיא: למה אתה שם גם כתר כהונה? די לך כתר מלוכה (למה אמר לו ככה? כי יצא עליו שם שהוא פסול לכהונה). ינאי כעס עליו ואמר: מי אומר ככה? אמר לו: אני. אמר לו ינאי: אם ככה, כל חבריך מסכימים לזה. והרי יוכוח על זה, עד שהרג את כל חכמי ישראל.
- 21. הורדוס הזה היה רשע גמור. אמנם יש מלמדים עליו זכות ואומרים שחזר בתשובה, אבל הוא לא חזר לא בתשובה ולא בשאלה, אלא היה רשע מתחילתו ועד סופו. מי שהורג את אשתו וילדיה וכל בית חשמונאי זה אדם צדיק?! איזה צדיק?! הוא עשה לעצמו קבר מפואר מאד, אבל אלפיים שנה נעלם מן העולם. בדור שלנו גילו אותו בחפירות, (וכתבו: כאן הקבר של הורדוס שרצח כמה מחכמי ישראל). ואפילו **בית המקדש שבנה והיה כ"כ יפה, לא החזיק מעמד מאה שנה.** ראיתי כתוב שהורדוס נפטר בשנת שלושת אלפים תשנ"ז, והרי בית המקדש השני נחרב בשנת תתכ"ח (מקסימוס בשנת תת"ל. עיי' בעלון מס' 23 אותיות ל"ח-מ"ה), כמה שנים יש לך מפטירתו עד החורבן? מקסימוס שבעים ושלוש שנים. נניח שבנה את בית המקדש עשר או עשרים שנה לפני מותו, נמצא שלא החזיק מעמד מאה שנה. מה הסיבה לזה? כי אם הולך לא זכה לבנות את בית המקדש, "כי דמים רבים שפכת" (דברי הימים א', כ"ב ח), וזה דמים רבים של הגוים, כ"ש כאן ששפך דמים רבים של חכמי ישראל. (וע"ע בעלון מס' 139 אותיות ב-ה).
- 22. למשל כתוב בגמרא "רב חנא בגדתאה", מה זה בגדתאה? רש"י (כתובות דף ז' ע"ב ב"ה) בגדתאה (ועוד) כותב: **בגדתאה - מעיר בגדת** (העיר החשובה בבבל. רש"י בברכות נ"ד ע"ב), איפה

**בית ההוראה כסא רחמים**  
בנשיאות מרן רה"י רבנו מאיר מאזוז שליט"א  
מנהל טלפוני בבל נשא לכת  
02-5353-383  
שעות פעילות בית המוראה: א' - פ' 12:00-24:00 ו' וזמרי ח"י: 00:30-06:30 לפני כניסת הבת / ח"י  
בית ההוראה  
ספרות  
ברפואת  
אולחיה

# בזכותך! עוד אנשים יזכו ללמוד ב'בית נאמן' <<



חכמים צריכים לכבד אחד את השני.

## הילולת רבי חי טייב לא מת ע"ה

ט. עוד הילולא בין פסח שני ובין ל"ג לעומר באמצע בדיוק, ביום ט"ז באייר, הילולא של רבי חי טייב, מגדולי חכמי תונס<sup>29</sup>. מה המיוחד בחכם הזה? מספרים עליו שהיה עושה נפלאות כמו הבעל שם טוב. זה כתוב בספר תולדות חכמי תונס (עמ' ר"ז), של חכם אחד שהיה קרוב מאד לזמנו. אבל לא היה רק כמו בעל שם טוב בנפלאותיו, אלא גם כתב חידושים על הגמרא שנשארו עזובים ונטושים ששים שנה, ובסוף לקח אותם רבי משה שתרונג ע"ה אחד הרבנים הגדולים של תונס, וערך אותם<sup>30</sup>. רבי חי טייב נולד בסביבות שנת תק"כ. וכאשר היה כבן שלוש עשרה שנה (בשנת תקל"ד), הרב חיד"א ע"ה בא לתונס, והביאו לו כמה תלמידים. והוא כותב (מעגל טוב עמ' 57): ראיתי נערים בני י"ג-י"ד חריפים קולעים לשערה. הרב חיד"א היה לו כישרון מיוחד

יורדים על הדיינים של ארץ ישראל. אני מכיר לפחות חלק מהם, ויודע שהם צדיקים וישרים ושומרים קלה כבחמורה ועושים תענית כל ערב ראש חודש, ולפי דעת בעלי החבורות האלה הם פושעים ארורים ומוכתבים מהבג"ץ וכדו', אבל זה לא נכון. וגם אם יש לכם השגות תכתבו בכבוד, לא כותבים בצורה כזאת. והבעיה שבעלי החבורות האלה לא חותמים את שמותיהם, אבל אם אתם אומרים דברי אמת ברורים תחתמו את זה, מה יעשו לכם?! כאן יש דמוקרטיה וכותבים מה שרוצים, אנשים צוחקים על ראש הממשלה ועל נשיא המדינה וכדו', אז תכתבו שהרב פלוני טעה, מה יש בזה? אלא שהם יודעים שיש תשובות על דבריהם, ולכן הם יורדים ומתנפלים בעילום שם, כדי שיוכלו לומר: לא אמרתי, התכוונתי אחרת, זה ראשי תיבות אחרות וכדו'. זו מדה רעה, ואסור לעשות דבר כזה (ועיין בא"ת סיון תשע"ט סי' ק"א).

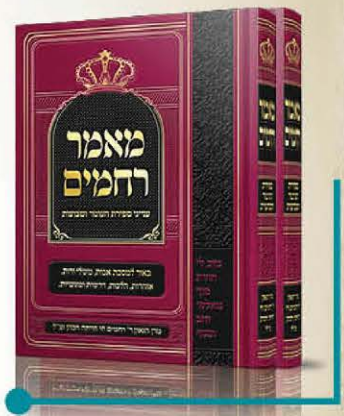
29. אמנם תמיד אמרו שהוא נפטר ביום י"ט בכסלו, אבל זה לא נכון, אלא נפטר ביום ט"ז באייר, באמצע בין י"ד לבין י"ח באייר. איך ידענו את זה? כי חכם אחד בשם ר' רפאל ארדיטי העתיק את המצבה שהיתה כתובה על קברו עוד בשנת תרס"ד, ושם כתוב שנפטר "ביום ט"ז לחודש זיו", וזהו חודש אייר. למה אני אומר את זה? כי פעם שאלתי את הרב מאיר גץ ע"ה (הרב של הכותל המערבי): תגיד לי, רבי חי טייב נפטר בכסלו או באייר? אמר לי: אני כתבתי מחקר על זה (אני לא יודע איפה המחקר הזה. ואולי יש לו כתבי יד שלא הודפסו אותם), ובאמת הוא נפטר כמו שהעולם אומרם ביום י"ט בכסלו, אבל כיון שהיה נס גדול שהגרמנים הלכו מתונס בחודש אייר, לכן דחו את זה ליום ט"ז באייר. אבל זה לא נכון, כי הנוסח של המצבה הועתק עוד בשנת תרס"ד, זאת אומרת לפני שבאו הגרמנים ולפני מלחמת העולם הראשונה, וכתוב שם ט"ז באייר. והבאנו את זה בכמה ספרים (עיין בספר מגדולי ישראל ח"א עמ' רצ"ד-רצ"ה). א"כ השמועה של י"ט כסלו זו טעות. ואולי החליפו בחסיד חב"ד שיש להם י"ט כסלו... פעם דברתי על זה עם רבי אליהו רקח ז"ל מבת ים, ואמר לי: רבי חי טייב נפטר י"ט בכסלו, ואסור להטיל ספק במסורת, כי "ספק" בגימטריא עמלק. חזק וברוך... וכי מי שיאמר על רב שנפטר ביום פלוני או פלוני זה עמלק?! אם יש עדות לזה מקבלים את האמת.

30. אביא לכם חידוש אחד ממנו, ותראו מתיקות של פעם. האמורא עולה מקורו היה מבבל, והיה "תייר", כל הזמן עולה לארץ ואח"כ חוזר לבבל. לכן כל הזמן כתוב "כי אתא עולא". וכתוב בגמרא (כתובות ק"א ע"א) שלבסוף נפטר בבבל, ולא זכה להיפטר בארץ ישראל. הביאו את ארונו לארץ ישראל, וחכם אחד אמר: אנת עולא על אדמה טמאה תמות?! הרי כל הזמן אתה בא לארץ, איך לא זכית להיפטר בארץ ישראל. רש"י (ד"ה אתה) כותב: אנת עולא על אדמה טמאה תמות - מקרא הוא בנבואת עמוס (ו' י"ז). מה רוצה רש"י? וכי רוצה לציין לנו מקור לזה? הרי רש"י לא תמיד מציין מקורות, תחפש לבד ותמצא אותם. רבי חי טייב כתב ארבעה פירושים בזה (בספרו "חלב חטים). הפירוש הראשון, הוקשה לרש"י מה שהתחיל בארמית וסיים בעברית, כי המלה "אנת" זה בארמית והמלים "על אדמה טמאה תמות" זה בעברית, למה עשה ככה? תגיד הכל באותה לשון או בארמית או בעברית. הפירוש השני, הוקשה לרש"י מה זה "תמות" בלשון עתיד? הרי הוא כבר מת, וצריך לומר "אנת עולא על אדמה טמאה מת". לכן רש"י כתב שהמשפט "על אדמה טמאה תמות" זה פסוק בעמוס, והוא ציטט את הפסוק בדיקוק. וכתב עוד שני פירושים בזה (ועוד עיין בספר מגדולי ישראל ח"א עמ' כ). פעם היו מדקדקים ברש"י ולומדים ומתבוננים בכל מלה שלו. לא כמו היום שכולעים את רש"י, וחושבים שרש"י אין לחדש בו קושיות כמו הרשב"א והרמב"ם. אבל צריך לדעת שרש"י זה היסוד, ומי שלא יודע ללמוד את רש"י ולדקדק בכל אות ומלה, חבל על הזמן שלו. המאירי (בסוף פתיחתו למסכת אבות) כותב שרש"י מתרץ במלה אחת חבילי חבילות של קושיות.

רב שרירא (אגרת רב שרירא גאון מהדורת רב"מ לוינ' עמ' 13) כתב שתלמידי רבי עקיבא נפטרו ב"שמדא"<sup>23</sup>. מה זה שמדא? זה מלחמת בר כוכבא. מה קרה שתלמידי ישיבה הלכו לצבא? וכי היה להם שם "אייר לפיד"?! אלא רבי עקיבא חשב שבר כוכבא המשיח<sup>24</sup>, ומצא לו פסוק "דרך כוכב מיעקב" (במדבר כ"ד י"ז), כי הוא היה גיבור נוראי ומיוחד במינו<sup>25</sup>. לכן כל הצער הזה של העומר לא רק על תלמידי רבי עקיבא, אלא על כל הענין של נפילת ביתר וכל המאות אלפים שנפלו שם. אבל בגמרא לא היו יכולים לגלות את הסיבה האמיתית, כי זה נגד השלטון ואסור לך לדבר מלה עליהם<sup>26</sup>, לכן אמרו בגמרא (יבמות סב ע"ב) שמתו באסכרה<sup>27</sup>. אבל כתוב בגמרא (שם) שמתו כיון שלא נהגו כבוד זה בזה, ואם נאמר כמו רב שרירא שמתו במלחמה, א"כ מה הפירוש לא נהגו כבוד? אלא כוונת הגמרא לתרץ למה זכות התורה לא הגינה עליהם, מפני שלא היו מכבדים אחד את השני. אם כל אחד ואחד מאיתנו יידע לכבד את חברו, וגם כאשר אתה חולק עליו תדבר בלשון כבוד, תאמר "במחילה מכבודך זה לא נכון", אין בעיה שתאמר לא נכון אבל אל תרד עליו, אל תבזה אותו, ואל תפול על אנשים. מה שהחריב אותנו זו שנאת חנם, וכי נמשיך בזה?! מה נרויח מכל זה? כלום<sup>28</sup>. תלמידי

רש"י מצא את זה? אצל רב שרירא גאון. מה שכתוב בגמרא "בגדתאה" מעיר בגדת, הכוונה לבגד. (וכ"ה בפירוש" בברכות שם. ויבמות ס"ז ע"א).  
23. מקשים לי: למה אתה הולך אחרי רב שרירא ולא אחרי כל הפוסקים? אבל זה לא ענין של פוסקים אלא של סיפור, "מאי דהוה הוה".  
24. ולא רק זה, אלא הרמב"ם (פ"א מהלכות מלכים ה"ג) כותב שרבי עקיבא היה נושא כליו של בר כוכבא. לא ידענו מנין להרמב"ם הדבר הזה. אבל התברר שבש"ס כתב יד תימני כתוב הדבר הזה: תנא, רבי עקיבא היה נושא כליו של בר כוכבא (עיין בס' אלף דור ח"ב עמ' 116 צילום כהנ"י).  
25. בירושלמי (תענית פ"ד ה"ה) סיפרו איך נהרג בר כוכבא, מצאו אותו כשנחש כרוך על צוארו, וכאשר הביאו את ראשו לאדריינוס ימ"ש אמר להם: זה לא מת באופן טבעי, "רק באורח פלא נפל הגיבור, ויד בן אדם לא יכלה לו". (קראי את זה בילודית בספר הסטוריה, והמקור בירושלמי הזה).  
26. ויותר מזה, בגמרא (ברכות מ"ח ע"ב) כתוב שברכת הטוב והמטיב בברכת המזון נתקנה לזכר הרוגי ביתר, "הטוב" שלא הסריחו ו"המטיב" שניתנו לקבורה. למה? כי במשך שבע שנים שאירעו את ההרוגים שם ודמם היה ניגר, והיו מזבלים בדמם את השדות של הגוים, ואין מי שיכול לדבר מלה על זה. רק אחרי שבע שנים ריכך את עצמו אדריינוס הבלעיל הזה, ואמר להם: תקחו אותם לקבורה. ועל זה תיקנו ברכת הטוב והמטיב. למה לא כתוב בברכה הזאת למשל "תנקום דם עבדיך השפוך"? כי היו מעבירים ומדליפים והמלכות היו יודעים הכל, לכן כל דבר ודבר אמרו בסתר.  
27. ויש מי שמפרש הכוונה "עסכרה" בערבית, ועסר פירושו חיילים. אבל זה לא הפשט, אלא אסכרה זה סוג של מחלה.  
28. היום אנשים כותבים חוברות אנונימיים בלי שם, "גיטי הכזב" "דייני הכזב", ושם

**מאמר רחמים ב' חלקים**  
**למון רבי רחמים חי חויתה**  
**הכהן זצ"ל**  
**חלק א'-ביאור על מסכת**  
**אבות ודרשות במעלת התורה**  
**חלק ב'-פירוש על משלי,**  
**מגילת רות, וכן אזהרות לחג**  
**שבועות**



050-4174471 | 08-6727523

rahamim12@012.net.il



מכירת ספרי  
מוה"ר  
רחמים חי  
חויתה הכהן  
זצוק"ל ועוד

מוקדי מכירת ספרי המנוח:  
ירושלים: רח' קהתי 22 בבעת שאול בתאום מראש 0548449460 | חנות "בית האוצר העברי"  
אגריפס 2 | חנות גליה בנאיה שערים. בני ברק: רח' ר' עקיבא 036168435 בתאום מראש.  
חנות ספרים כסא רחמים רח' עחיאל. אלעד: רח' יוס בן קסמא 41 בתאום מראש.  
נבריה: 0548477628 קרית גת: חנות תשמישי קדושה "מחשבה טהורה" בתאום מראש.  
אשקלון: חנות מוריה רח' העבודה. אשדוד ושאר אזורי הארץ: 086727523 בשעות הערב  
0504174471 (הגדות בלבד) מודיעין, בית שמש וביתר: 0548482384 0548482184  
מעלות: אצל משפחת נעמן 0504108108.

אבל אח"כ כאשר רבי שמעון בר יוחאי ברח מהרומאים והלך למערה, והיה שם שתיים עשרה שנה. כאשר אמרו שמת הקיסר, יצא משם, ופתאום רואה אנשים חורשים וזורעים, אמר "מניחים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה!". כי הם למדו שם סודות עמוקים בתורה, ותמורה על האנשים מה אתם עושים? וכל מקום שנתנו עיניהם מיד נשרף. יצאה בת קול ואמרה: להחריב עולמי יצאתם? תיכנסו למערתכם. חזרו למערה עוד שנים עשר חודש, ואמרו "משפט רשעים בגיהנם שנים עשר חודש" (עדויות פ"ב מ"י). אחרי זה יצאו ואמרו: אדרבה, בוא נלמד זכות על ישראל. הם יצאו ביום ששי, וראו אחד עם שתי חבילות הדסים הולך הביתה, אמרו לו: מה ההדסים הללו? אמר להם: לברך עליהם לכבוד שבת. שאלו אותו: למה שנים? אמר להם: אחד כנגד "זכור" ואחד כנגד "שמור". אמר רבי שמעון לבנו רבי אלעזר "ראה כמה חביבין מצוות על ישראל" (שבת ל"ג ע"ב). רבי שמעון התהפך מן הקצה אל הקצה, ונעשה כולו חסד לברך את עם ישראל. הוא זה שאמר: אני יכול לפטור את כל העולם כולו מן הדין (סוכה מ"ה ע"א).

**ללמד זכות על עם ישראל**

יא. כל אדם צריך תמיד ללמד זכות על עם ישראל, כי בעוונות? אני גוזר עליך שלא תבואי לכאן עד שתקקי בפניו "טפו טפו". מי יעשה דבר כזה? היא הלכה לשכנים ולבית אביה. השכנים חיכו שבוע שבועיים שלושה, והתפלאו: אי אפשר לעשות שלום ביניכם? אמרו לה: נלך לרבי מאיר והוא יעשה שלום. רבי מאיר כבר ידע מהסיפור הזה, ומיד שבאה האשה עם חברותיה ושכנותיה אמר שם: רבותי, העיניים שלי כואבות, מי בכך שיכולה לחוש על העין להוריד את הכאב. אמרו לה: הנה זו הדמנות, בואי תלחשי על העין. הלכה רועדת ואמרה לו: רבי, אני לא יודעת לחש של "משביע אני", אמר לה: תרקקי על העין שבע פעמים, ואני מתרפא מזה. עשתה: טפו טפו טפו טפו טפו טפו טפו. אמר רבי מאיר: העין הסתדרה ב"ה. התלמידים הבינו שלא היו דברים מעולם, ושאלו אותו: הרב, ככה מבזים את התורה? אמר להם: הקב"ה התיר לכתוב שם שמים ולמחות את זה במים, במי סוטה, כדי לעשות שלום בין אשה לבעלה, וכי אני אהיה חשוב יותר מזה? די! לעבד להיות כרבו (ברכות נ"ח ע"ב). איזו ענוה כמה סיפורים מראים על הענוה שלו.

להבין את הפשט כמו שצריך. ויש מסורת (הובאה בס' תולדות חכמי תונס עמ' קכ"ד) ששאלו אותו: מה עם התלמידים האלה? אמר להם: "מצאתי אחד ואמצעי משובח". מה זה אחד? ראשי תיבות אברהם חי דוד, וזה שלשה בחורים: אחד אברהם, אחד חי (זה רבי חי טייב) ואחד דוד. והאמצעי משובח, זה רבי חי המשובח מבניהם.

**ל"ג לעומר - הילולת רשב"י ע"ה**

י. אח"כ יש לנו ל"ג לעומר, הילולת רבי שמעון בר יוחאי. רבי שמעון בר יוחאי בתחילה היה קפדן. הגמרא (נדרים ס"ו ע"ב) מספרת שהיה שוטה אחד שאשתו הביאה לו אוכל, ואמר לה: האוכל הזה לא טעים בכלל, אני לא גותן לך להיכנס הביתה, עד שתטעימי מהאוכל הזה לרבי יהודה ורבי שמעון שיושבים בבית המדרש. מה עשתה המסכנה? הלכה לבית המדרש, ואמרה להם: רבותי, בעלי כועס עלי ורוצה לגרש אותי, בבקשה תעשו טובה ותטעמו קצת מהכוסכוס והמקרונים האלה... רבי יהודה אמר: אני אטעם מזה בשביל השלום. ואילו רבי שמעון אמר: בשום פנים! "ימותו כל בני אלמנה ואל יזוז שמעון ממקומו". האשה הזאת תהיה אלמנה שבעלה הרשע הזה ימות, והבנים שלה גם ימותו, ואני לא אזוז ממקומי, וכי עושים צחוק מתלמידי חכמים? מה אעשה עם האוכל שלה? רבי שמעון היה תקיף. אבל רבי מאיר בעל הנס היה שונה, פעם אחת היו לו כאבים בשבת ורצו לעשות לו תרופה מיין ושמן, אמר להם: אני מחמיר בדבר הזה, אמרו לו: הרי חכמים אחרים אוסרים אבל אתה מתיר, אמר להם: אני מתיר למי שישאל אותי, אבל אני לא עובר על דברי חברי. הוא היה עניו מאד<sup>31</sup>.

31. מסופר במדרש (ויקרא רבה פרשה ט' אות ט') שפעם רבי מאיר היה דורש בליל שבת, והיתה אשה אחת שומעת בצמאון כל מלה שאומר (הוא היה נותן משלים על משלים. והיו לו שלוש מאות משלים רק על ספר משלי, אבל אבדו כולם ונשארו רק שלשה משלים, שזה אחוז אחד. זה כתוב בגמרא (סנהדרין ל"ח ע"ב): רבי יוחנן אומר, שלוש מאות משלים שועלים היו לרבי מאיר, ואנו אין לנו אלא שלשה), ולאחר הדרשה הגיעה הביתה. הנרות כבר כבו ובעלה כעס עליה: איפה היית? אמרה לו: היית בדרשה. כעס עליה: בדרשה של מי? של הבטלן הזה שמשפך סיפורי סבתא?

**מחצתם וברכתם של מרנן ורבנן גדולי הדור שליט"א**

**כסא רחמים**  
סניף עמנואל

ישיבת מצוות מתיישבין בני הרוממות

ישיבת החדשה "כסא רחמים" בעיר עמנואל חיו אשר בה לומדים בחורים יקרים שנפגש חשקה בתורה, בעיני ישר ואמינות... מצוה רבה לכל מי שחפץ בלימוד ילדיו-לרשום אותם לישיבה הנ"ל ובע"ה יראה מהם נחת... שיאירו את עיני ישראל בתורתם!



מרנן רבנו ראש הישיבה שליט"א, מורה דרכה ומטון אורחותיה

מרנן הגאון הגדול הרב שלמה משה עזנאי שליט"א

מרנן הגאון הגדול הרב חיים מאיר הלוי וזאתו שליט"א

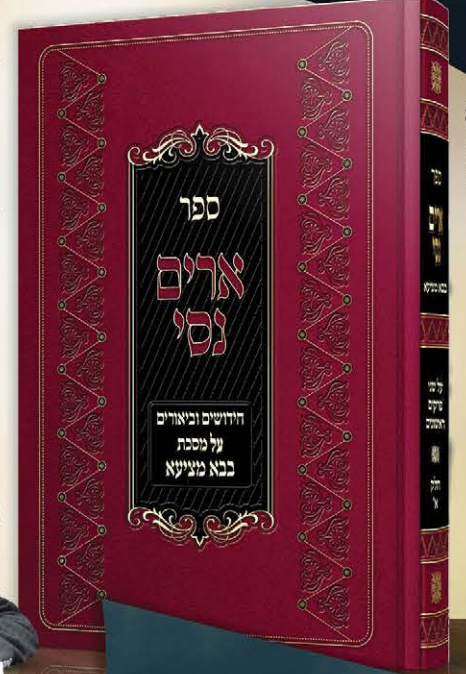
מרנן הגאון הגדול הרב שמואל אליעזר שטרן שליט"א

**ההרשמה בעיצומה לקביעת ראיין ומבחן לרישום, ניתן להתקשר:**  
 050-4125900 הרב אריה | 054-8463584 הרב אורי  
 מספר המקומות מוגבל

**יעא לאור ספרו החדש של מרנן ראש הישיבה שליט"א**

**ארים נסי**  
בבא מציעא

חדושים וביאורים על שני פרקים ראשונים כולל מבוא בשיטת העיין



ניתן להשיג:  
**050-4158565**

גלות של אלפיים שנה זה לא דבר פשוט בכלל. ויתכן שכל אומה בעולם אם תגלה מהמקום שלה מאה או מאתיים שנה, כבר היתה נטמעת ולא נשאר ממנה כלום, ואילו אנחנו עם ישראל כבר אלף תשע מאות שנה בגלות, ועדיין התורה וההלכות בידינו, ויש לנו שלחן ערוך ופוסקים וגמרא וגם השפה כולה בידינו, הכל בידינו. זו זכות גדולה מאד<sup>32</sup>.

## עמידה בעשרת הדברות

**יב.** יש ויכוח גדול האם לעמוד בעשרת הדברות. בעדה שלנו וגם במרוקו נהגו לעמוד בזה, אבל פתאום בשנת תרצ"ד התגלתה תשובת הרמב"ם כתב יד (סימן מ"ו בהוצאת פריימן)<sup>33</sup>, שכותב שם שלא לעמוד בעשרת הדברות, כי הגמרא (ברכות י"ב ע"א) אומרת שהיו קוראים בבית המקדש כל בוקר עשרת הדברות לפני קריאת שמע, ורצו לתקן גם מחוץ לבית המקדש, וביטלו את זה מפני תרעומת המינים. וא"כ הוא הדין כאן. אבל מה פירוש "תרעומת המינים"? רש"י שם כותב שהמינים היו אומרים שהעיקר הוא עשרת הדברות, ואילו כל התורה כולה לא אמת ח"ו, והראיה שקוראים רק עשרת הדברות<sup>34</sup>. ולכן ביטלו את זה. (אבל נשאר לנו זכר לעשרת הדברות בתפלה, שאומרים "וקרבנו מלכנו לשמן הגדול" וא"כ שמע ישראל. והרב האר"י (שער הכוונות דף י"ט ע"א) אומר: כשאומר "וקרבנו מלכנו" יזכור את מעמד הר סיני ונתינת התורה. כי זו הקדמה לעשרת הדברות, אלא שבטלנו את עשרת הדברות והשאירו את זה). **שמעתיה הסבר אחר בזה.** אחד פרופ' יגאל ידין גילה בחורבות מצדה תפלין עתיקים מאד מתקופת בית שני, ומצא תפלין עם כמה נוסחאות שונות, ויש תפלין עם עשרת הדברות קדש לי כל בכור והיה כי יביאך שמע והיה אם שמוע. ופעם יגאל ידין הזה היה חבר-כנסת, ושאל את הרב לורנץ ז"ל: תגיד לי, מצאתי בתפלין גם עשרת הדברות, והרי בתפלין יש רק ארבע פרשיות. אמר לו: מי אמר שזה תפלין, אולי זה קמיע?! (עד כאן שמעתיה). אבל אני לא מקבל תירוץ דחוקים, מה פתאום שיש קמיע עם ארבע פרשיות?! יותר טוב להגיד אין לי תירוץ או תאמר "צריך עיון", וזה הכל. פעם רבי חיים פלאגי כתב: **צ"ע** של מהרש"א, לא מוכרח שזה ראשי תיבות צריך עיון, אלא צריך עישון... אם אתה לא מביין סוגיא תקח סיגריה לעשן, נחת רוח... (בזמנו לא ידעו שהעישון מזיק). אבל כאן לא צריך לא עיון ולא עישון, כי זו משנה מפורשת (סנהדרין פ"ח ע"ב): זקן ממרא שאומר שאין תפלין בתורה, פטור על זה, שהרי כולם יודעים שיש תפלין, "וקשרתם לאות על ידך" (דברים ו' ח'), וכי במחשבה זה נקרא "אות"? אבל אם

**32.** והנה אפילו "יום העצמאות" שהוא לא בסדר, אם הוא יחול ביום ששי מקדימים אותו ליום חמישי כדי שלא לפגוע בשבת. אמנם את האירוויזיון הזה עשו בשבת. אבל יום אחד ישכילו בזה, וכאשר יזמינו את היהודים לאירוויזיון, יגידו להם: רבותי, היום שבת, שבת עליכם ועלינו, תכבדו את התורה. ובאמת לאט לאט אמונת העולם מכבדים את התורה, איך אני יודע? היום הבית הלבן סגור ביום כיפור. ופעם כל יהודי שם שרוצה לשמור כיפור זה היה על חשבון ימי החופש שיש לו בשנה, אבל עכשיו כל הגויים צריכים לשמור את היום הזה. ושבוועים לפני פסח עושים שם ליל הסדר ושותים ארבע כוסות וקוראים הגדה. בשביל מי קוראים את זה? בשביל טראמפ או אובאמה?! אבל הם מקנאים ביהודים שיש להם חג החירות, למה שאנחנו לא נלמד מהם?! וגם יש להם שמחה בשבת, ואנחנו צריכים לכבד אותם.

**33.** היה יהודי אחד צדיק אברהם פריימן ה"י" (הוא נהרג ע"י גוים בהר הצופים), והוא הוציא תשובות הרמב"ם בכתב יד. אבל יש בימינו מהדורא טובה יותר, של רבי יהושע בלאו. איפה הוא כתוב בתורה? בפסוק **וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לַיהוָה בַּחַר לָנוּ אֲנֹשִׁים וְצֵא הַלָּחֵם בְּעַמְלֶק** (שמות י"ז ט), משה זה הרמב"ם, יהושע זה יהושע, בחר לנו אנשים וצא ראשי תיבות בלאו. מה זה הלחם בעמלק? תילחם בשפה הערבית של עמלק ותתרגם אותה לעברית. אבל לפני כן היה תרגום יותר פשוט של פריימן. והיום יש גם הוצאת "פאר הדור" שנדפס לפני מאתיים שנה, ורבי דוד יוסף שליט"א הוציא אותו מזמן, ועל כל תשובה כותב שם: בהוצאת פריימן כתוב ככה, ובהוצאת בלאו כתוב ככה. הנוסחאות שם שונות.

**34.** אבל רש"י לא מוכן, כי הם היו קוראים גם עשרת הדברות וגם קריאת שמע, וכמו שכתוב שם "קראו עשרת הדברות שמע והיה אם שמוע", ומה זה שכתב רש"י "אין קוראים אלא אלו"? מי שיכול לתרץ אני מוכן לשמוע בשמחה רבה, תעיינו ואח"כ תביאו לי תירוץ לזה. [נשוב הביאו לי תירוץ מס' עיון יעקב וכן יהודיע ועוד. ועדיין ק"ק לשון רש"י "תדעו שאין קוראים אלא אלו". ועיין בס' נפש חיה למהר"ץ הנד"מ עמוד קמ"ד. ואכמ"ל].

מוסיף על דברי סופרים ואומר שיש חמש טוטפות במקום ארבע טוטפות, כלומר שיש חמש פרשיות במקום ארבע פרשיות, חייב על זה. אף אחד לא הבין את המשנה הזאת, הרי בתורה אין יותר מארבע פרשיות שמדברות על תפלין, ואיך הזקן ממרא הזה יאמר שיש חמש?! מאיפה הבאת את הפרשה החמישית הזאת?! אבל אחרי שמצאו את התפלין האלה הרווחנו להבין את המשנה הזאת, שהפרשה החמישית זה עשרת הדברות. לכן אם היו ממשיכים בבית המקדש לומר עשרת הדברות וקריאת שמע, זה מחזק את המינים ההם שמניחים חמש טוטפות. זו כוונת הגמרא "תרעומת המינים". לפי זה אם עומדים בעשרת הדברות בפרשת יתרו ובחג השבועות, אין בזה כלום. **ולמה באמת עומדים בהם? הרב חיד"א** (טוב עין סימן י"א) כותב שזה בגלל שכתוב "ויתייצבו בתחתית ההר" (שמות י"ט י"ז), **זכר למעמד הר סיני שהיו עומדים שם.** (וע"ע בהרחבה בעלון מס' 14 אותיות כ"ה ל"ב, ובספר נפש חיה הנד"מ עמ' קמ"א).

## אע"פ שאמרו "נעשה ונשמע" כפה עליהם ההר. מדוע?

**יג.** דרך אגב, בתחתית הר סיני, הקב"ה אמר לישראל: אם אתם מקבלים את התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתם. וזו גמרא ידועה (שבת פ"ח ע"א). אבל קשה על זה, והרי הם אמרו "נעשה ונשמע", וכי צריך לאיים עליהם?! ובמדרש תנחומא (פרשת נח פ"א ג') מתרץ על זה, הא תורה שבכתב הא תורה שבעל פה. כלומר תורה שבכתב רצו לקבל אותה, ועובדה שגם החילונים לומדים תורה שבכתב, אבל תורה שבעל פה זה "כאב ראש" בשבילם, כי זה גמרא עם קושיא ותירוץ ואיפכא מסתברא וכו'. אבל ב"ה גם בתורה שבעל פה יש משניות כמו פרקי אבות, שזה בסדר בשבילם<sup>35</sup>. וגם בלימוד גמרא יש שנים, תלמוד בבלי ותלמוד ירושלמי. ותלמוד ירושלמי הרבה יותר קל, לעומת הבבלי שכתב עליו הרמב"ם (בהקדמתו ליד החזקה): לפי שדרך עמוקה דרכו עד מאד<sup>36</sup>. לכן "ויתייצבו" בגימטריא תלמוד בבלי. לא רצו ללמוד תלמוד בבלי, וה' אמר להם: אתם צריכים ללמוד את זה, ואם לאו שם תהא קבורתם. לכן עומדים לזכר "ויתייצבו".

## שני לוחות הברית

**יד.** היום יש אנשים שאינם מבינים וממציאים דברים חדשים, "יבחר אלהים חדשים אז לחם שערים" (שופטים ה' ח'), ואומרים שביום מתן תורה משה רבנו קיבל לוחות הברית מהשכינה, ובסוף ארבעים יום קיבל עוד פעם לוחות הברית מהקב"ה, הלוחות האלה נשברו וקיבל עוד לוחות שלישיות. ואמרו שככה כתב האר"י. איפה מצאתם את זה? האר"י לא יכתוב דבר כזה. אני אגיד לכם מה המקור לשיבושים האלה. כתוב בפרשת עקב: **"בעלותי ההרה לקחת לוחות האבנים לוחות הברית אשר כרת ה' עמכם, ואשב בהר ארבעים יום וארבעים לילה, לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי. ויתן ה' אלי את שני לוחות האבנים כתובים באצבע אלקים, ועליהם ככל הדברים אשר דבר ה' עמכם בהר מתוך האש ביום הקהל. ויהי מקץ ארבעים יום וארבעים לילה, נתן ה' אלי את שני לוחות האבנים לוחות הברית"** (דברים ט' ט'). מזה הבינו שמשה רבנו אומר שקיבל לוחות הברית פעמיים, כאשר עליתי להר במעמד הר סיני, ואח"כ נתן לי עוד אחד בסוף ארבעים יום. אבל זה לא ככה. וגם כתוב בגמרא (בבא בתרא י"ד ע"א) "לוחות ושברי לוחות מונחים בארון", וא"כ איפה הלוחות הראשונות שנתנה לו השכינה? אלא לא היו דברים מעולם. וכוונת הפסוק

**35.** לכן עושים להם מבחן בפרקי אבות ביום העצמאות (זו המצאה של יוסף בורג), כי זה קל מאד ויש בו מוסר וחכמה גדולה.

**36.** לדוגמא, אנחנו לומדים עכשיו פרק הזהב. פעם לפני שנים רבות **באב ע"ה** אמר לי: אתה מכיר פרק "הכסף"? אמרתי לו: אין פרק כזה. אמר לי: הירושלמי (בבא מציעא פ"ה ה"א) גורס "הכסף קונה את הזהב". השבוע פתחתי את הירושלמי הזה, וראיתי שם ארבע שורות: הכסף קונה את הזהב, רבנו הקדוש חזר בו בזקנתו, ואמר לו בנו רבי שמעון אני לא מסכים, כי בילדותך העיון שלך היה חזק יותר ועכשיו הזכרון שלך חלש ושכחת. וממשיכים הלאה. ואילו בבבלי שלנו שני עמודים של הכוחות לכאן ולכאן, כילדותיה דרבי מסתברא זקנותיה דרבי מסתברא ותא שמע ותא שמע וכו', זה לא פשוט.

ככה: "בעלותי ההרה וגו' ואשב בהר ארבעים יום וגו' ויתן ה' אלי את שני לוחות האבנים [אחרי שישבתי ארבעים יום]. ויהי מקץ ארבעים יום וארבעים לילה [אשר] נתן ה' אלי". וכאילו חסרה מלת "אשר", וצריך להבין את זה לבד<sup>37</sup>. אף אחד בעולם לא אמר שמשנה רבנו קיבל שלוש פעמים את הלוחות, ואין דבר כזה. לא להמציא המצאות ולומר שזו נבואה וגם עיון, כי זה לא נבואה ולא עיון, אלא רק דמיון, במשא גיא חזיון. צריך ללמוד פשוט ולהבין אותו. אם החידוש הזה היה נכון, כל הפרשנים היו צריכים לומר אותו. אבל זה לא חידוש ולא נכון.

### ליל חג השבועות

**טו.** כתוב בזוהר (פרשת אמור דף צ"ח ע"א) שחסידי קדמאי היו נשארים ערים בשבועות ולומדים עד הבוקר. מי הם חסידי קדמאי? לא ידוע מי הם. ואין שום זכר לזה בשום מקום, לא בגמרא לא במדרש ולא בראשונים. **ובימי הראשונים היו ישינים בשבועות.** ויכול להיות שהיו מספר חסידים חבריו של רבי שמעון, "רבי שמעון בר יוחאי וחבריו", שתורתם אומנותם שהיו פטורים מקריאת שמע ותפלה (שבת י"א ע"א). ואולי אלו הם "חסידי קדמאי". אבל בימי הראשונים לא היה דבר כזה. ויש סתירה שהרב עובדיה ע"ה (חזו"ע-י"ט עמ' ש"י) עורר עליה: **אבן עזרא (שמות י"ט י"א) כתב "והיו נכונים" שבלייל מתן תורה ישראל יהיו ערים, ואילו המדרש (שיר השירים רבה פרשה א' אות ב"ו) כותב שהיו ישינים.** וא"כ אבן עזרא חולק על המדרש. אבל אבן עזרא פירש ככה בגלל שכתוב "והיו נכונים ליום השלישי" (שמות שם), והוקשה לו מה יש להם להתכונן ליום השלישי? הרי הם הלכו וטבלו, ונאמר להם "אל תגשו אל אשה" (שם י"ט ט"ו), וביום השלישי **37.** הרבה פעמים מלת "אשר" מדולגת בתורה, וצריך להבין אותה לבד. וכמו למשל בפסוק "ויוסף היה במצרים" (שמות א' ה'), אבן עזרא שם כותב שהכוונה עם יוסף אשר היה במצרים. וכן "את הדרך [אשר] ילכו בה" (שם י"ח כ'). ועוד ועוד.

הם מקבלים את עשרת הדברות. לכן אבן עזרא פירש הכוונה שכל הלילה ישארו ערים כדי לשמוע את עשרת הדברות בבוקר, כאדם שמחכה לבשורה טובה ונפלאה (כדרך שעושים בליל מוצאי הבחירות...). אבל יתכן שאין סתירה בין פירוש האבן עזרא לדברי המדרש, שאפשר שלא כולם היו ערים בלילה הזה, ואותם שהלכו לישון הקב"ה בא עליהם בקולות וברקים וענן כבד. אמנם מישהו אמר פירוש אחר, הוקשה לאבן עזרא: הרי אנחנו עושים תיקון כרת בליל שבועות, לפי הפשט כדי לתקן את מה שהיינו ישינים במתן תורה, ולכאורה מה הבעיה בזה שהיינו ישינים באותו הזמן? לכן פירש שאמר להם אל תישנו בלילה הזה. אבל זה פלפול סרק, כי בימי אבן עזרא לא עשו תיקון ליל שבועות, ולא ידעו את הטעם של התיקון הזה. מי שכתב אותו זה המגן אברהם (ריש סימן תצ"ד), ואבן עזרא חי חמש מאות שנה לפניו. איך אפשר להכניס בכוחנו דברים כאלה?! בודאי שהוא לא התכוון לזה. אלא אבן עזרא בא להסביר מה זה "והיו נכונים", וכמו שאמרנו. תמיד צריך ללמוד פשוט, וכאשר תראה דבר שיוצא מן הפשט ומתחיל להתגלגל עם פלפולי סבתא, תברח מזה<sup>38</sup>. תריחו את הפשט, תטעמו אותו. הפשט הוא כ"כ טעים, "טעמו וראו כי טוב ה'" (תהלים ל"ד ט'). ברוך ה' לעולם, אמן ואמן.



מי שברך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, הוא יברך את כל הקהל הקדוש הזה, אלה **שנמצאים** כאן, וגם אלה **ששומעים** דרך הליון, או **שקוראים** בעלונים של "בית נאמן". ה' יתברך ימלא כל משאלות לבם לטובה, ונזכה כולנו לקבל את התורה בשמחה. איך אומר האדמו"ר מליובאוויטש? "בשמחה ובפנימיות". אמן כן יהי רצון.

**38.** רבי יהודה די-מודינא (בעל זקני יהודה) כותב על אותם שאומרים פלפול, **עושים מפיל גדול פול קטן ומפול קטן פיל גדול**, לכן זה נקרא "פיל-פול"... (בהקדמתו שם). אל תעשו לא פיל ולא פול, אלא תלמדו פשוט, תריחו את הפשט, ותטעמו אותו.

פניה זו בחסות  
**אפיקים**  
מחנות סימן פים

## מיניבר נעם 1 המהודר לשבת - בלי שאלות!

### שאלה אפנה בחוקתי

בן-ציון איש המטבח המסור של הישיבה  
שם אה בשבת האז, אלא התנחה שפאה  
כא מקינה הסכו"ם על הרצפה. ומיד כאק איבו הקיבו  
על רכוש ההקדש המושך על גבי הרצפה ואכן הצדק  
אהרים אל הסכו"ם ורצה אחיינו  
אלא שעה משום הורכ.  
האם חשש נכון?



תשובות יש לשלוח למייל: [israel@afikim-water.co.il](mailto:israel@afikim-water.co.il) או לפקס: 02-5807576  
בין הפותרים נכונה תוגרל מכות קפה איכותית!

למחמירים:  
מעקף ייחודי  
ללא חשש  
בורר

הוכח בפנתרן החידושי:

נהוראי יוחאי שמואל  
נתיבות

תשובה  
לשאלת  
בהר

מי שפגע בשבת ביונה הרובצת על אפרוחיה ואינה מחוסרת צידה יכול לקיים בה מצות שילוח הקן כי המצוה של תורה דוחה איסור מוקצה שהוא דרבנן. כן כתב בחזון עובדיה (ח"ג עמ' קכ"ה וע"ש בהערה).

**נעם**

בדקדק ואושר לשימוש ע"י בד"ץ מהדרין | בטיחותי במיוחד לילדים!

8510\*

מבית  
**אפיקים**  
מחנות סימן פים

אולם תצוגה חדש! גבעת שאול 40 ירושלים

זורם ברגע אחד



# ילדי גאלה

בית נאמן לילדים  
מתוך שיעוריו של סרן ראש הישיבה שליט"א  
לע"נ גאולה בת הרבנית אסתר מאזוז ע"ה



גליון 118

## ידע תדע

א. כתוב בפסוק "שם האחת ערפה ושם השנית רות" (רות פרק א' פסוק ד), ולכאורה היינו חושבים שהראשונה ערפה נשארה לגדול דהיינו למחלון והשנייה רות נשארה לקטן דהיינו לכליון, אבל זה לא נכון. אלא ערפה נשארה לכליון ורות נשארה למחלון, וכמו שמפרט בפסוק (רות פרק ד' פסוק י) "וגם את רות המאביה אשת מחלון קניתי לי לאשה". וזכר לדבר שלא נשכח: "מחלון" זה מלשון מחלה שהיא יכולה להתרפא, (א"ר זה חלי ואשפאנו" ירמיה י' טו), ו"כליון" זה מלשון כליון, ולכן רות שהקימה זרע בישראל והיתה אמה של מלכות היא נשארה מקדם ל"מחלון" ונתרפאה ממחלתה, אבל ערפה שיצא ממנה גלית היא נשארה ל"כליון".

ב. כתוב בגמרא (ברכות דף ז' עמוד ב'): **למה קראו לה רות? כי יצא ממנה דוד שרונה להקדוש ברוך הוא בשירות ותשבחות**, והמלה "רות" זה לשון רתה, שנקתה לגין שכתב ספר תהלים שהוא מרנה את העולם. העולם לא יודעים כמה ספר התהלים הוא מיחד. היה אחד שכתב: "כל שלושים מצבי הנפש במצאים בתהלים, מהשמחה הכי גדולה עד הדפאון הכי גדול", כי הכל יש בתהלים, אם יש לאדם דפאון יש לו מזמור שמדבר על זה ומשחרר אותו, ואם יש לו שמחה ורצה לרקוד אז יש לו מזמור על זה, וגם במצבי הבינים. (גליון 65 אותיות כ"ה, כ"ו).

## למען תספר

**איזהו מכבד? המכבד את הבריות**  
בפרקי אבות [שנקרא השבת (פרק ד' משנה א')] **איזהו מכבד? המכבד את הבריות, שנאמר "כי מכבדי אכבד ובוני יקליו"** (שמואל א', ב' ל') **רבנו הבן איש חי בספר חסדי אבות פאן כתב ספור מיוחד בזה**: יכול להיות שזה מעשה שהיה, ויכול להיות שהוא המתקן ועשה דמיון כל כך (פה): פעם היו שני עשירים בעיר אחת. אחד עשירי מפלג אבל לא היה מכבד אף אחד בעולם, ומי שיאמר לו מלה אחת הוא אומר לו: אתה מבזבז לי את הזמן, תלך מכאן. ואלו העשיר השני היה עשור רק עשירית מהראשון, אבל היה מכבד ושומע את האנשים, ואומר בכבוד: מחילה, יש לי מה לעשות. והנה היתה שמחת חתנה לכל אחד מהם. מתחלה היתה שמחה לעשיר הגדול המפרסם ביותר, והוא שלח הזמנות לכלם, ועשה להם אולם גדול ורחב ידים, ואכל קיד המלך מפל מיני סוגים ומעדנים וכדומה. אחר כך הוא רצה לשמח מה אומרים עליו, אז הוא התלבש כאחד האדם בבגדים פשוטים, ובא בין השלחנות והספסלים של האנשים בחתנה. מה הוא שומע? אחד אומר לחברו: תגיד לי, כמה נראה לך הקמצון הזה הוציא על החתנה הזאת? חברו משער סכום מסים, ומישהו אחר משער יותר. הלא לעוד ספסל אחר, ושומע גם שם שאחד אומר לחברו דברים דומים. וככה ספסל אחר ספסל הוא שומע שאומרים עליו מלות גנאי ו"קמצון" וכדומה. והוא לא מכיר: למה? אני קמצון? תראו איזה חתנה עשיתי פאן. אבל בלע הכל בלב, ולא ספר פלום לאף אחד ואפילו לאשתו.

אחרי שבועים הגיע תורו של העשיר הקטן, שגם עשה חתנה לבן שלו. אבל עשה אולם לא כל כך גדול, והזמין את כל האנשים. העשיר הגדול הזמן. אבל אמר: וכי מכבדי ללכת לאיש הזה? אחרי שעתים אמר לעצמו: אולי נלך לראות מה שמדברים על העשיר הזה, מסתמא כמו שדברו עלי. הלא לשם, והוא שומע הפנה. אחד אומר לחברו: כמה האדם הנכבד הזה הוציא על החתנה הזאת? והוא שומע אחרים אומרים: כמה האדם היקר הזה, כמה האדם הנדיב הזה וכדומה. חזר לביתו סר ועזר, ואשתו שואלת אותו: מה קרה לך? לפני שבועים היתה חתנה והכל היה בסדר, מה קרה בחתנה הזאת? הרי הוא שלח לך הזמנה. אמר לה: אני אגיד לך, לפני שבועים שמעתי שכננו אותי בכל הפנויים השפלים שבעולם, וכמעט אמרו עלי את שמונה השרצים. "החלד והעקב והצב והאנקה והכח והלטאה והחמט והתנשמת" (עיין יקרא י"א כ"ט-ל'), ואלו העשיר השני שלא הוציא עשירית ממנו, אנשים קוראים לו: הנכבד, היקר, מנט'ט (פאדיש זה "אדם"), מה ההבדל בינינו? אמרה לו אשתו: אתה מבטל את כל העולם ולכן גם הם מבטלים אותך, אבל ההוא מכבד את כלם ולכן גם הם מכבדים אותו, ואמנם הוא לא מגיע לעשרה, אבל פשוטו זה מכל הלב. ולכן אם תתקן מעשיך הכל יהיה בסדר. זה מה שאמרו: איזהו מכבד? המכבד את הבריות. (גליון 112 אותיות ו"ב ו"ג).

## הלכה נאמנה

כך: **"סעודתא תליתאה דשבתא"** - סעודה שלישית של שבת, **"כד יארע ביה אושפיזא"** - כשנזקקה בו אורח, כלומר כשהזדמן בו אורח, ומי זה האורח? יום טוב במוצאי שבת, **"שבקין ליה או לא שבקין ליה"** - האם עוזבים את הסעודה או לא עוזבים, ואחר כך יש המשך בזה: אם עוזבים את הסעודה ולא נעשה סעודה שלישית, אז זה לא מתאים, כי שבת זה מלך - **"שבת המלכה"**, ואין לא נתן אכל למלך ונתן אותו לאושפיזא? ואם לא עוזבים את הסעודה ונעשה סעודה שלישית, אז האושפיזא לא יאכל כלום. ואין האורח ישאר רעב? אז רבי שמעון אמר שאין בעיה, שיקח המלך את המנה שלו ויתן אותה לאושפיזא. כלומר אל תעשו סעודה שלישית, ואם תאמר לי איך ביום טוב עושים סעודה ובשבת לא? השבת נותנת את המנה שלה ליום טוב. ואחר כך כתוב בזהר שם: **"ובבני רב המנונא לא חשי לאושפיזא בשעתא דא, ולבבתי מסדרי פתורא לאושפיזא"**, כלומר בישיבת רב המנונא אינם חוששים ליום טוב שהוא האורח, בשעה הזאת דהיינו בשבת, ואחר כך מסדרים שלחן לאורח דהיינו ליום טוב, אם כן לפי רב המנונא עושים את שניהם, גם סעודה שלישית וגם סעודת יום טוב. זה הפשט בזהר, ואחר כך הרואי לי שפכה **פרש באור החמה** (שם) **בשם רבי חיים ויטאל**. (גליון 14 אותיות י"ד - ט"ו) (ושם אמר מרן שליט"א שקבעו בבית מדרשו באותה שנה - תשע"ו, להתפלל מנחה בשבת זו בשעה 3.30 וגליון 113 אותיות כ"א וכ"ב).

השנה ששבועות במוצאי שבת, עושים בשבת סעודה שלישית ובליה סעודה של החג. ולכן אם אדם יתפלל מנחה קטנה כרגיל ואחר כך יעשה סעודה שלישית, הרי בליה יהיה שבע ולא יאכל סעודה של יום טוב לתאבון, **לכן כדאי להתפלל בשבת זו מנחה גדולה** (שזמנה מחצי שעה אחר חצות היום). **הבן איש חי** (שנה ראשונה פרשת ויקהל אות ג) אומר שאם הוא רוצה לעשות מנחה גדולה בגלל שהולך לשמע דרשה, יכול לעשות ככה. (ויש אומרים שעל פי הקבלה כדאי לעשות מנחה גדולה בכל שבת, זו דעת רבי יהודה פתחי (יין הרוקח על אדרא זוטא דף רפ"ח ע"ב), אמנם לא כלם מקבילים את זה, אבל פשיט סבה אין בעיה בזה). ולכן ביום שבת אחר מוסף, להודיע לכלם שבאים להתפלל מנחה גדולה בשעה אחת, ואחרי חצי שעה גומרים מנחה, והולכים הביתה לעשות סעודה שלישית, ואחר כך נחים קצת, "שבת וינפש" (שמות פרק ל"א פסוק יז), אבל צריך להזהר לא להגיד "אני נח בשביל להשאיר ער בליה", אלא בשביל לנוח בשבת. והשאלה הזאת, אין עושים סעודה שלישית בשבת פשיט יום טוב במוצאי שבת, נמצאת כבר בזהר (פרשת אמור דף צ"ד ע"ב): **"אמר רבי אלעזר, סעודתא תליתאה דשבתא, כד יארע ביה אושפיזא, שבקין ליה או לא שבקין ליה"**, וזו שפה מיחדת שפתובה ברמו, והמפרשים שם פרשו כמה פרושים. ויש ספר "ניצוצי זהר" של **הרב ראינו מרגליות**, ושם (אות ב') הביא כמה פרושים בזה, אבל פלם דחוקים. והפשט הפשוט בזהר

### חיבה

**מי הפוך מין קטנית לבעל חיים?**  
תשובה לחיבה נמצאת בעלון הנוכחי  
תשובות ניתן לענות בקו בית נאמן 079-9270505 שולוח 21 (חובה לציין שכתובת) נא לשלוח התשובות עד יום שני בערב

**פתרונות ומילין קודם:**  
פתרון החידה: "אמות" זכר או נקבה? ומה היתה היונה ששלח נח זכר או נקבה? אמות היא נקבה, וכנאמר "אמת מארץ תצמח". והיונה היתה מין זכר (ושמה הכללי "יונה" הוא נקבה). הווכח: פרץ גרבר - אלעד  
פתרון התמונה: רבנו מרן שליט"א בשיעורו הימני. הווכח: נתנאל בוקר - צפת